

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Provincie Noord-Brabant

Inleiding

Brabant is een ondernemende provincie. Om kansen te benutten is een bepaalde mate van risicobereidheid nodig. Overheden dienen echter ook op een verantwoorde manier met publieke middelen om te gaan. De juiste afweging tussen maatschappelijk rendement en risico en de daarbij behorende beheersmaatregelen moet worden gemaakt. Risicomanagement is daarbij een belangrijk instrument.

Wat willen we bereiken?

Risicomanagement helpt bestuur, management en medewerkers bij het realiseren van provinciale doelen, door kansen (of mogelijkheden) te benutten en risico's te beheersen. Risicomanagement biedt geen 100% garantie dat gebeurtenissen met een negatief gevolg niet meer zullen optreden, of dat alle kansen worden benut. Het geeft wel de zekerheid dat de provincie vooraf de benutting van kansen en de beheersing van risico's zorgvuldig heeft afgewogen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Risicomanagement is een doorlopend proces. In de paragraaf weerstandsvermogen wordt bij de jaarstukken en de begroting gerapporteerd over de belangrijkste uitkomsten van het risicomanagementproces en ontwikkelingen. We brengen in beeld wat de belangrijkste restrisico's zijn, wat het beschikbare weerstandscapaciteit is en welke conclusie we kunnen trekken op basis van de ratio weerstandsvermogen. We richten ons in deze paragraaf hoofdzakelijk op de uitgavenkant van de begroting. Ontwikkelingen m.b.t. de inkomsten van het Rijk en het verloop van de belastinginkomsten komen aan bod in de Sturing en verantwoordingsdocumenten. De expliciete risico's verbonden aan de inkomstenkant voor het lopende jaar, zullen betrokken worden in het proces van risicomanagement door GS en daar waar nodig een vertaling krijgen in de paragraaf weerstandsvermogen.

Beleidskaders

Deze paragraaf heeft zijn basis in artikel 11 van het BBV (Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten) en de daarop van toepassing zijnde toelichting.

Conform dit artikel bevat deze paragraaf ten minste:

- het beleid betreffende weerstandscapaciteit en risico's;
- een inventarisatie van de risico's;
- een inventarisatie van de weerstandscapaciteit;
- financiële kengetallen;
- een beoordeling van de onderlinge verhouding tussen deze kengetallen in relatie tot de financiële positie.

De provincie is zelf verantwoordelijk voor het formuleren van de beleidslijn en normering. GS hebben op 10 september 2019 een geactualiseerde beleidsnota risicomanagement en weerstandsvermogen vastgesteld. De nota is via een statenmededeling aan uw staten voorgelegd.

Overige beleidsuitgangspunten ten aanzien van risicomanagement staan in deze paragraaf bij de diverse onderdelen weergegeven.

Inventarisatie risico's

In deze paragraaf worden de belangrijkste restrisico's genoemd. Deze zijn afgedekt in de risicoreserve en reserve ontwikkelbedrijf (inclusief de hieruit getroffen voorzieningen). We benoemen de individuele risico's die ca. 80% van de totale risico-inschatting beslaan.

In de bijlagenbundel-bijlage 13 bij deze jaarstukken is een totaaloverzicht opgenomen.

Onderwerp (x € 1 mln)	restrisico Begroting 2023	Restrisico jaarrekening 2021	Toelichting
Deelnemingen	€ 59,5	€ 59,5	Het restrisico is gebaseerd op individuele risico-inschatting. Het restrisico is bepaald op 100% van de balanswaarde (incl. voorziening grondbedrijf), met uitzondering van de ORR.
Leningen	€ 68,4	€ 57,1	Elke lening is apart beoordeeld op risico. Het restrisico is de som van de afzonderlijke risicobeoordelingen van de leningen.
Garanties	€ 4,8	€ 7,0	Het restrisico is de uitkomst van individuele inschatting van risico en afdekking
Project glastuinbouw Deurne	€ 17,5	€ 17,5	Risicoafdekking voor het in 2019 in ontwikkeling genomen glastuinbouwgebied Deurne.
Stedelijke transformatie	€ 8,4	€ 8,8	Risicoafdekking voor Stedelijke transformaties
Juridische en bedrijfsvoeringsrisico's	€ 18,9	€ 16,7	Juridische en procesrisico's zijn inherent aan beleidsuitvoering en bedrijfsvoering. De inschatting van het restrisico is vooralsnog een becijferd risico van 3% van de netto structurele exploitatieomvang
Claims rond beleidswijzigingen Ruimtelijke ordening	€1,1	€ 1,1	Het restrisico op schadeclaims door beleidswijzigingen ruimtelijke ordening.
Subtotaal	€ 178,7	€ 167,9	86,8% (jaarrekening 2021 82,2%)
Overige risico's	€ 27,1	€ 36,4	13,2% (jaarrekening 2021 17,8 %)
Totaal risico's	€205,8	€ 204,2	100 %

De belangrijkste verschillen in de restrisico's stand begroting 2023 ten opzichte van de jaarrekening 2021:

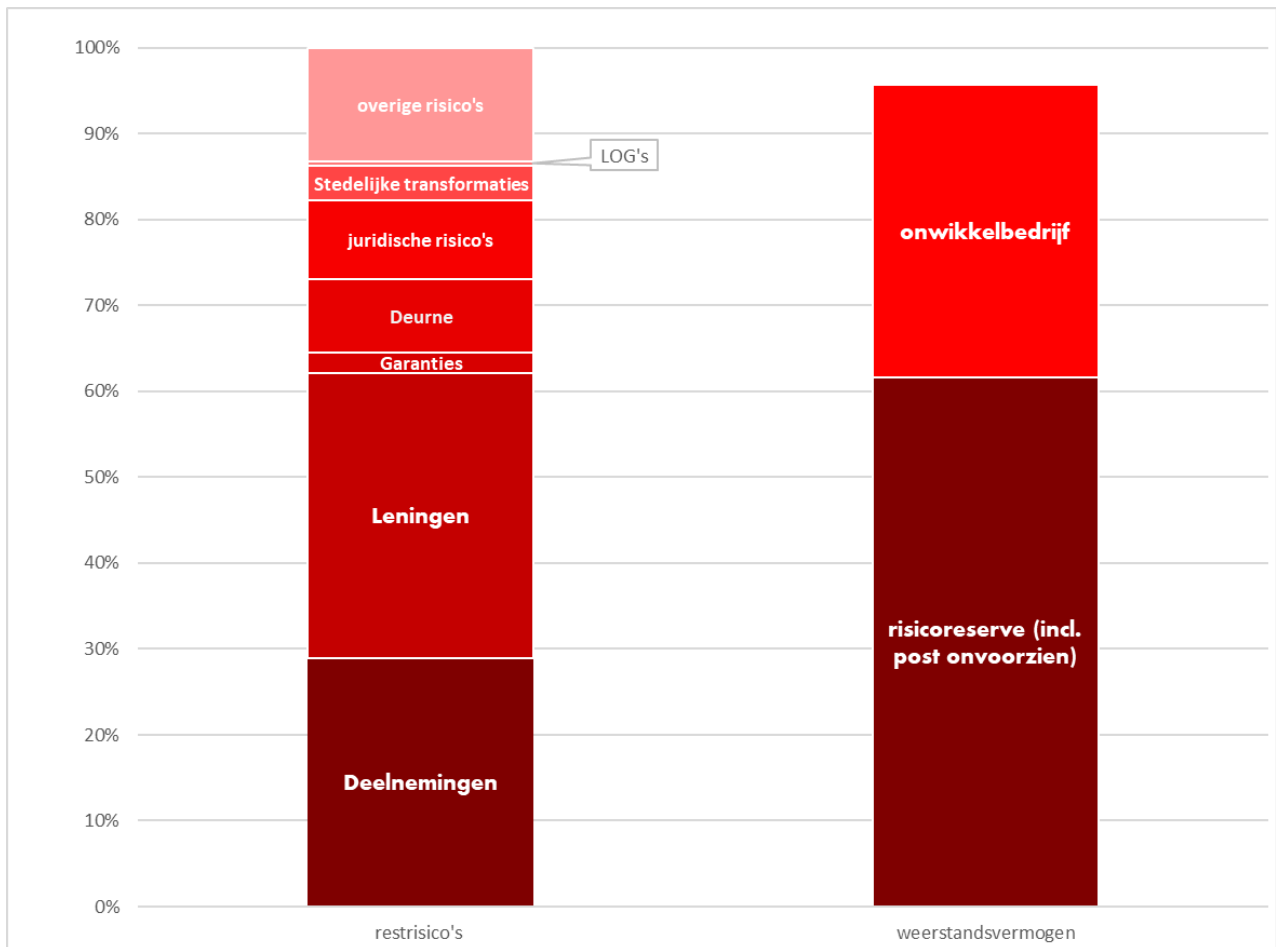
- toename van de te verwachte verstrekking van leningen aan verbonden partijen*, w.o. Lening Brabant Start-up fonds en Brabant Sart UP (VFF) met de daarbij behorende risico-afdekking
- toename van de te verwachte verstrekking van overige leningen aan publieke lichamen*, w.o. Lening CHV Veghel, Vincentre van Gogh met de daarbij behorende risico-afdekking.

- Bijstelling juridische en bedrijfsvoering risico's als gevolg van de stijging van de netto structurele exploitatieomvang

* voor een volledig beeld van de verwacht verstrekking van leningen is opgenomen in bijlage 9c

Risico inschatting in relatie tot corona:

Het 2-jaarlijks inschatten van de waardering van leningen en deelnemingen vindt standaard plaats als onderdeel van de begroting en jaarrekening. Daar waar nodig worden voorzieningen getroffen. Als gevolg van de coronapandemie zijn voor een aantal leningen voorzieningen getroffen. Voor de leningen die dit betrof was het risico al afgedekt in de risicoreserve en daardoor heeft het nauwelijks invloed op het weerstandvermogen.

Inventarisatie weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en mogelijkheden waarover de provincie beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten (restrisico's) te dekken. De mogelijkheden om tegenvallers op te kunnen vangen, kunnen worden gekwalificeerd als:

- incidenteel (middelen die slechts éénmalig ingezet kunnen worden) en;
- structureel (elk jaar kan deze capaciteit opnieuw worden ingezet).

Uit de risico-inventarisatie volgt de benodigde weerstandcapaciteit voor 2023: € 205,8 mln.

De beschikbare weerstandscapaciteit is € 196,8 mln. Binnen deze middelen kunnen restrisico's worden opgevangen, zonder dat hiervoor beleidswijzigingen noodzakelijk zijn.

Bedragen x € mln.	Incidentele weerstandscapaciteit	Structurele weerstandscapaciteit	Totaal op jaarbasis
Risicoreserve	€ 125,4*		
Reserve ontwikkelbedrijf	€ 70,2**		€ 195,5***
Totaal reserves			
Post onvoorzien			
Onbenutte belastingcapaciteit****		€ 1,3	€ 1,3
Totaal			€ 196,8
Theoretische ruimte van onbenutte belastingcapaciteit			€ 157,1

* De stand van de risicoreserve (volgens bijlage 10 is € 3,75 mln hoger). Deze storting is bedoeld voor toekomstige risico's. Om een goed beeld te geven van de ratio laten we deze middelen buiten beschouwing

** Inclusief de gevormde voorzieningen

***inclusief effect afronding op 1 decimaal

**** De onbenutte belastingcapaciteit geeft een theoretische ruimte van € 157,1 mln. Dit levert een theoretische ruimte op vanaf jaar 2023.

Ratio weerstandsvermogen

Weerstandsvermogen is een maatstaf om te beoordelen of de provincie in staat is om nadelige gevolgen van risico's op te vangen zonder dat daarbij de continuïteit in de uitvoering van taken in gevaar komt. In het BBV (Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten) wordt het weerstandsvermogen gedefinieerd als de verhouding tussen:

- de beschikbare weerstandscapaciteit, zijnde de middelen en voorzieningen waarover de provincie beschikt om niet begrote kosten te dekken;
- alle risico's waarvoor geen (dekkings-)maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie (benodigde weerstandscapaciteit).

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}} = \frac{196,8}{205,8} = 0,96$$

Een stabiel meerjarig beeld van de indicator geeft aan dat risicomangement zorgvuldig plaatsvindt en tot stand komt volgens een gestructureerd risicomangementstelsel. Er wordt geen absolute norm gesteld voor de bepaling van de ratio. De bandbreedte voor de ratio weerstandsvermogen als indicator is 0,75 tot 1,25. Het hanteren van een bandbreedte voorkomt dat elk nieuw risico of wijziging in bestaand risico leidt tot het treffen van financiële maatregelen. Onder de 0,75 zijn maatregelen nodig de beschikbare weerstandscapaciteit aan te vullen. Boven de 1,25 kan worden besloten de niet benodigde weerstandscapaciteit terug te laten vloeien naar de algemene middelen. Besluitvorming over het aanvullen of afnemen van de beschikbare weerstandscapaciteit vindt plaats bij de integrale afwegmomenten.

